

Zekâtı verirken verilen meblağın zekât olduğunu söylemek gerekir mi?

Soru: Zekâtı eda ederken verilen meblağın zekât olduğunu söylemek gerekir mi?

Cevap

Zekât, “Allah ﷻ ve Rasûlü ﷺ tarafından tayin edilen malların bir kısmını zekât almaya elverişli olanlara temlik etmek” şeklinde tarif edilmektedir.¹ Her ibadette olduğu gibi zekâtta da birtakım şartlar vardır. Zekât alacak kişinin verilen meblağın zekât olduğunu bilmesi söz konusu şartlar arasında zikredilmemektedir.² Aksine Hanefî fıkıh eserlerinde zekâta niyet ederek verilen meblağın “hibe/hediye” veya “karz/borç” olarak isimlendirilmesi halinde dahi, sahih olan görüşe göre,³ zekât yerine geçeceği açıkça ifade edilmektedir.⁴ Burada önemli olan zekâtı alacak kişinin zekât almaya elverişli olduğunun bilinmesidir.⁵ Bu bilindiği takdirde verilen malın zekât olduğunu söyleme zorunluluğu olmadığı gibi kişinin, zekâta niyet etmek şartıyla, onu hediye olarak verdiğini ifade etmesinde de bir sakınca yoktur.⁶ Şafiîlere göre de asıl olan kalple niyet etmek olduğundan verilenin zekât olduğunu telaffuz etmek şart değildir.⁷ Ancak yine de zekât verirken kalpteki niyeti dille telaffuz etmek en doğru olanıdır.⁸

1. Bkz. Molla Hüsrev, *Dürrü'l-Hukkâm fî Şerhi Ğureri'l-Ahkâm* (İstanbul: Merkezü Harf li'l-Bahsi ve't-Tetviri'l-İlmî, 2022), 1/375.

2. Zeynuddîn İbn Nüceym, *el-Bahrü'r-Râik Şerhu Kenzi'd-Dakâik* (Dâru'l-Kitâbi'l-İslâmî, ts.), 2/282.

3. Bkz. Muhammed Emin İbn Abidin, *Raddu'l-Muhtâr ala'd-Durri'l-Muhtâr* (Beyrut: Dâru'l-Marife, 2015), 3/222.

4. Hasan b. Ali eş-Şurunbulâlî, *Gunyetu zevi'l-ahkâm fî bugyeti Dürrü'l-hükkâm*(*Dürrü'l-hükkâm ile birlikte*) (Dâru ihyâi'l-kütübi'l-arabiyye, ts.), 1/174.

5. [5] Bilmekten kasıt, kişinin karşı tarafın fakir olduğuna dair kuvvetli bir zannının oluşmasıdır; bunu kesin olarak bilme zorunluluğu yoktur. Bkz. Burhanuddîn el-Merğînânî, *el-Hidâye Şerhu Bidâyeti'l-Mübtedî* (Karaçî: Mektebtü'l-Büşrâ, 2021), 1/330.

6. Heyet, *el-Fetâvâ-l-Hindiyye* (el-Matbaatu'l-Kübrâ el-Emîriyye, ts.), 1/171.

7. Ebü'l-Mehâsin Fahrülişlâm Abdülvâhid b. İsmâîl b. Ahmed er-Rûyânî, *Bahrü'l-mezheb fî fîrû'ı mezhebi'l-İmâm eş-Şâfi'î* (Beyrut: Dâru'l-kutubi'l-ilmiyye, ts.), 3/82.

8. Ebü'l-Hüseyn Yahyâ b. Ebi'l-Hayr b. Sâlim b. Es'ad el-Yemânî el-İmrânî, *el-Beyân fî mezhebi'il-imâm eş-Şâfi'î* (Cidde: Dâru'l-Minhâc, 2000), 3/400.